

Hoe maak je participatietrajecten inclusief en aantrekkelijk voor inwoners?

EEN HANDREIKING VOOR GEMEENTEN

Organiseer participatietrajecten in partnerschap met inwoners

Sluit aan bij leefwereld en beleving van inwoners

Zorg voor een diverse en representatieve doelgroep

Maak participatietrajecten diverser en inclusiever

1

Neem drempels weg

2

Geef inwoners zeggenschap en invloed in participatietrajecten

Organiseer politieke reflectie

Informeer inwoners over de ruimte voor invloed

Maak voldoende tijd voor inwoners om een bijdrage te leveren

Zorg voor terugkoppeling van de resultaten

Faciliteer uitwisseling

Varieer en wees flexibel

Zet externe experts in

Betrek sleutelfiguren

Investeer in vernieuwende participatievormen en tools

Maak participatie aantrekkelijker met vernieuwende vormen en communicatiekanalen

3

Neem de tijd om te leren

Zorg voor een diverse deelnemersgroep die alle perspectieven in het traject representeert

WAT?

Komen tot een deelnemersgroep waarin alle relevante belangen en perspectieven vertegenwoordigd zijn.

WAAROM?

Dit zorgt voor legitimiteit en draagvlak voor uitkomsten het participatietraject.

HOE?

- ➔ Stel jezelf de volgende vragen. Wie moeten er betrokken worden in dit participatietraject? Welke stemmen en meningen zijn van belang? Welke groepen of delen van de buurt vragen extra aandacht?
- ➔ Maak een stakeholder-analyse en beantwoord deze vragen: welke (groepen) inwoners en andere betrokkenen worden geraakt door het traject? Wat zijn hun belangen?
- ➔ De personen en partijen uit die deze analyse oplevert, betrek je idealiter bij je participatietraject.
- ➔ Zorg ervoor dat de deelnemersgroep voldoende divers is en een goede afspiegeling vormt van de inwoners. Sommige trajecten, zoals een het opstellen van een buurtbegroting of de vernieuwing van de openbare ruimte, raken een grote en diverse groep inwoners.

TIPS:

- ★ Hulpmiddelen voor het maken van een stakeholder-analyse vind je onder andere op de website van de Rijksoverheid
- ★ Het diversiteitsvlechtwerk is een goed hulpmiddel om verschillende diversiteitsfactoren (zoals leeftijd, opleidingsniveau, en sociaal-culturele achtergrond) in beeld te krijgen.
- ★ De toolbox Samen met inwoners werken aan een betere toegang biedt tal van instrumenten en vormen om inwoners te betrekken en met inwoners samen te werken. De toolbox is breed toepasbaar binnen het sociaal domein.
- ★ Hou er rekening mee dat de diversiteit aan meningen *binnen* groepen (bijvoorbeeld jongeren) soms groter is dan *tussen* verschillende groepen.
- ★ Zorg voor een divers samengesteld projectteam. Dat voorkomt blinde vlekken bij het maken van keuzes.

Zorg voor een diverse en representatieve doelgroep

Organiseer participatietrajecten in partnerschap met inwoners

Sluit aan bij leefwereld en beleving van inwoners

Neem drempels weg

Organiseer participatietrajecten in partnerschap met inwoners

WAT?

Inwoners vanaf de start een actieve rol geven in het organiseren of uitvoeren van participatietrajecten.

WAAROM?

Hiermee zorg je voor meer inclusieve participatie. Partnerschap tussen gemeente en inwoners kan helpend zijn om de juiste keuzes te maken rond planning, vindplaatsen van groepen mensen en passende participatievormen.

HOE?

- ➔ Geef het partnerschap vorm zowel op het niveau van proces als van uitvoering.
- ➔ Laat inwoners in verschillende fasen meedenken over de opzet van een participatieproces.
- ➔ Laat inwoners ook in de uitvoering meedoen. Laat ze bijvoorbeeld samen met ambtenaren gesprekken voeren met (andere) inwoners en verbinding leggen met buurtinitiatieven of meer gesloten gemeenschappen.

TIP

- ★ Leg afspraken over rol- en taakverdeling samen vast en evalueer die ook tussentijds, zodat in geval van eventuele fricties op tijd bijgestuurd kan worden.

Zorg voor een diverse en representatieve doelgroep

Organiseer participatietrajecten in partnerschap met inwoners

Sluit aan bij leefwereld en beleving van inwoners

Neem drempels weg

Sluit aan bij de leefwereld en beleving van inwoners

WAT?

Organiseren van participatie *dichtbij* de leefwereld van mensen organiseren. Dichtbij wat betreft onderwerp, plaats en taal.

WAAROM?

Op deze manier zorg je er als gemeente voor dat een zo divers mogelijke groep inwoners zich uitgenodigd voelt om mee te doen in jouw participatieproces.

HOE?

- ➔ Stel onderwerpen centraal die inwoners aan het hart gaan en waarop ze echt willen dat er iets verandert. Denk aan thema's als armoede, opvoeding, veiligheid en werk.
- ➔ Organiseer participatie op plekken waar bewoners zich vaak bevinden en zich veilig voelen. Ga afhankelijk van je doelgroep bijvoorbeeld langs bij een koffieochtend in een buurthuis, de repetitie van een koor, de voedselbank, het schoolplein of de markt. Denk ook aan digitale ontmoetingsplaatsen, zoals Mijnbuurtje of Nextdoor, bepaalde Facebookgroepen of Instagram-accounts.
- ➔ Sluit aan bij de taal van de inwoners. De taal waarin je communiceert moet behalve aansprekend en uitnodigend ook helder en begrijpelijk zijn. Op de website [Is het B1?](#) kun je checken of jouw tekst voor de meeste Nederlanders begrijpelijk is.

TIPS:

- ★ Verzamel signalen over de wijk in gesprekken met inwoners en professionals, om aan te sluiten bij de vragen, ervaringskennis en interesses van inwoners. Wees daarbij specifiek en vraag bijvoorbeeld concreet naar de toegankelijkheid van de voedselbank of de bekendheid van energiesubsidies.
- ★ Kwantitatieve data, bijvoorbeeld over de sociaaleconomische staat van een wijk, kunnen een *aanvullend*, maar nooit een *vervangend* perspectief bieden op wat inwoners nodig vinden voor de wijk.
- ★ Blijf als gemeente continu in contact met diverse groepen inwoners, niet alleen als je iets van ze nodig hebt. Organiseer bijvoorbeeld 'onderhoudsgesprekken' met inwoners, waarin de behoeften van inwoners centraal staan. Dat kan ook in de vorm van een wijk- of dorpspreekuur waar inwoners hun vragen en zorgen kunnen delen met een wijkambtenaar of wijkwethouder.
- ★ Kijk voor tools en tips over toegankelijke overheidscommunicatie op de website [Gebruiker centraal](#)

Zorg voor een diverse en representatieve doelgroep

Organiseer participatietrajecten in partnerschap met inwoners

Sluit aan bij leefwereld en beleving van inwoners

Neem drempels weg

Neem drempels voor meedoen weg

WAT?

Zorgen dat álle inwoners kunnen meedoen, ook als zij drempels ervaren. Drempels kunnen van verschillende aard zijn: beperkte vaardigheden, onvoldoende tijd of financiën, fysieke beperkingen of bijvoorbeeld onbekende locaties.

WAAROM?

Drempels wegnemen zorgt ervoor dat meer inwoners en een diversere groep inwoners in staat is om mee te doen aan een participatietraject. Omdat een participatietraject letterlijk toegankelijker wordt, of omdat het voor deelnemers veiliger voelt om mee te doen.

HOE?

- ➔ Varieer in participatievormen en combineer fysieke en online participatiemogelijkheden.
- ➔ Bied praktische ondersteuning bij het gebruiken van een app of digitaal platform.
- ➔ Bied inwoners zo nodig hulp bij het uitwerken van een idee of plan, zodat ze een gelijkwaardige inbreng kunnen leveren.
- ➔ Voor minder talige of geletterde inwoners: communiceer in meerdere talen of zet tolken of sleutelfiguren in om met inwoners te communiceren. Benut ook visuele hulpmiddelen.
- ➔ Laat bepaalde groepen inwoners samen met gelijkgestemden - dus in een aparte setting en in een sociaal veilige omgeving - inbreng leveren.
- ➔ Bied kinderopvang of een (reiskosten)vergoeding aan voor inwoners die anders niet zouden meedoen.

- ➔ Zet een mix in aan communicatiemiddelen. Denk aan internet, huis-aan-huisflyers, een item op de lokale omroep of op de tv-schermen in de wachtruimte van zorgverleners, en het direct aanspreken van mensen op straat of op de markt.
- ➔ Zorg dat de locatie waar je inwoners uitnodigt fysiek goed toegankelijk is. Schakel voor mensen die dat wensen een begeleider in.
- ➔ Neem mogelijk cultuurspecifieke drempels weg. Plan geen bijeenkomsten op religieuze feestdagen. Houd rekening met de plek waar je bijeenkomsten organiseert. Zorg ook dat de locatie voor iedereen sociaal veilig is. Als een borrel of maaltijd onderdeel uitmaakt van een samenkomst, houd dan rekening met wensen ten aanzien van het schenken van alcohol en bied vegetarische alternatieven.

TIPS:

- ★ Check de toegankelijkheid en gebruiksvriendelijkheid van digitale participatietools en online platforms. De [Keuzewijzer E-Tools](#) kan hierbij helpen.
- ★ Voor de participatie van mensen met een licht verstandelijke beperking is de gereedschapskist [Praat met mij](#) ontwikkeld, samen met de doelgroep zelf.

Zorg voor een diverse en representatieve doelgroep

Organiseer participatietrajecten in partnerschap met inwoners

Sluit aan bij leefwereld en beleving van inwoners

Neem drempels weg

Organiseer politieke reflectie over de invloedsruimte van inwoners

WAT?

Zorgen dat er voorafgaand aan grotere participatietrajecten met de gemeenteraad gesproken wordt over zeggenschap en invloed van inwoners, en de rol daarin van de raad.

WAAROM?

Dit zorgt ervoor dat je niet alleen op uitvoeringsniveau maar ook op het niveau van bestuurders bewust bezig bent met ruimte voor invloed van inwoners.

HOE?

→ Agendeer in samenspraak met de griffie reflectie- en discussieruimte in de raad over de vraag waarover en in welke mate inwoners zeggenschap en invloed kunnen uitoefenen. Wat betekent dit voor de rollen van de raad?

TIP:

★ Een leuke en praktische tool om in gesprek te gaan over de ruimte voor invloed van inwoners is het Democreatiespel. Met dit spel kun je zowel afzonderlijk met de raad, maar ook samen met inwoners, ambtenaren en de raad in gesprek gaan.

Organiseer politieke reflectie

Informeel inwoners over de ruimte voor invloed

Maak voldoende tijd voor inwoners om een bijdrage te leveren

Faciliteer uitwisseling

Zorg voor terugkoppeling van de resultaten

Informeer inwoners over de ruimte voor invloed die ze hebben

WAT?

Bij de start van een participatietraject aan bewoners duidelijk maken op welke onderdelen ze wel en geen invloed uitoefenen. Helderheid bieden over eventuele uitgangspunten en kaders die al vaststaan.

WAAROM?

De mate waarin mensen gemotiveerd zijn om mee te doen aan een participatietraject, hangt samen met hun verwachting of ze daadwerkelijk iets kunnen bereiken en invloed kunnen uitoefenen. Mensen zien graag de opbrengst van hun deelname. Inzage in de randvoorwaarden geeft inwoners en andere partijen de kans om af te wegen of zij hun tijd en energie in participatie willen stoppen. Ook verkleint het de kans op latere teleurstellingen.

HOE?

- ➔ Bepaal voorafgaand aan een participatietraject welke ruimte inwoners precies hebben om invloed uit te oefenen op de besluitvorming. Communiceer dit in het begin van het traject duidelijk met inwoners. Geef daarbij duidelijk aan op welke punten ze geen invloed kunnen uitoefenen en hoe kansrijk het is dat hun input leidt tot een daadwerkelijke aanpassing of aanvulling van (beleids-) of uitvoeringsplannen.
- ➔ Spreek bij trajecten waar inwoners hun ideeën en plannen voor de buurt kunnen indienen af hoe wordt omgegaan met eerder ingebrachte ideeën van bewoners en met al lopende beleidstrajecten. Maak dan ook vooraf duidelijk dat aangedragen ideeën soms op juridische of praktische gronden geen doorgang kunnen vinden. Bied aan dat een jurist of aannemer in zulke gevallen kan meedenken over eventuele aanpassingen, zodat het idee wél kan worden gerealiseerd.

Organiseer politieke reflectie

Informeer inwoners over de ruimte voor invloed

Maak voldoende tijd voor inwoners om een bijdrage te leveren

Faciliteer uitwisseling

Zorg voor terugkoppeling van de resultaten

Maak voldoende tijd voor inwoners om een bijdrage te leveren aan het participatietraject

WAT?

Zorgen dat mensen de tijd hebben om hun mening te vormen en te verwoorden en met anderen te overleggen. Dat geldt temeer als zij langduriger betrokken zijn bij een traject.

WAAROM?

Voldoende tijd en ruimte bieden aan inwoners laat zien dat je werkelijk waarde hecht aan hun inbreng en rekening houdt met hun mogelijkheden om mee doen. Dit draagt eraan bij dat bewoners betrokken kunnen en willen zijn bij een participatieproces.

HOE?

- ➔ Sluit bij het maken van een tijdsplanning voor je participatieproces zoveel mogelijk aan bij de beschikbare tijd van betrokkenen. Wees hier extra alert op wanneer partijen en personen langduriger betrokken zijn bij een participatieproces.
- ➔ Maak het thema tijd bespreekbaar met de deelnemers. Communiceer duidelijk in hoeverre er deadlines zijn voor het afronden van bepaalde stappen of het opleveren van bepaalde tussenproducten zoals een notitie.

- ➔ Zorg dat bewoners voldoende tijd krijgen om te reageren op stukken en notities. Let op: er kan tijd nodig zijn om te overleggen met andere belanghebbenden en binnen de gemeente. Daarnaast kan het tijd kosten om te reageren op informatie en plannen binnen het participatietraject.
- ➔ Houd bij de keuze voor de wijk of buurt waar je participatie organiseert rekening met gelijktijdig lopende participatieprocessen en de ervaren tijdsdruk die dit bij bewoners kan veroorzaken.

TIP:

- ★ Zorg voor een kaart of overzicht van de gebieden met lopende trajecten waarin inwonerparticipatie een (belangrijke) rol speelt en welke doelgroep(en) hierbij betrokken zijn.

Organiseer politieke reflectie

Informeer inwoners over de ruimte voor invloed

Maak voldoende tijd voor inwoners om een bijdrage te leveren

Faciliteer uitwisseling

Zorg voor terugkoppeling van de resultaten

Faciliteer uitwisseling tussen verschillende groepen deelnemers

WAT?

Bevorderen dat groepen deelnemers van elkaar kunnen leren en zich in elkaar(s) belangen en standpunten verdiepen.

WAAROM?

Onderlinge uitwisseling geeft verschillende groepen deelnemers beter inzicht in elkaars standpunten en belangen. Dit kan het onderlinge gesprek en de begripsvorming versterken en mensen ruimte bieden om van standpunt veranderen. Uitwisseling verhoogt de transparantie over ieders inbreng en belangen in het participatieproces. Ook kan uitwisseling bijdragen aan versterking van gemeenschapskracht en daarmee de kans op polarisatie verkleinen.

HOE?

➔ Organiseer (online) ontmoeting tussen groepen deelnemers en laat ze met elkaar in gesprek gaan over hun ideeën, belangen en visie met betrekking tot het onderwerp van het participatietraject. Alleen het delen van verslagen of notities met de inbreng van andere groepen is hiervoor onvoldoende.

TIP:

- ★ Inspiratie opdoen over online consensusvorming kan bijvoorbeeld bij [POL.IS Deliberatieve Digitale Democratie in Nederland](#).
- ★ Maak gebruik van werkvormen uit Deep Democracy werkvormen uit Deep Democracy. Zo kom je tot betere en meer gedragen besluitvorming en maak je ruimte voor de stem van de minderheid. Kijk voor praktische werkvormen op [deepdemocracynoord.nl](#)

Organiseer politieke reflectie

Informeer inwoners over de ruimte voor invloed

Maak voldoende tijd voor inwoners om een bijdrage te leveren

Faciliteer uitwisseling

Zorg voor terugkoppeling van de resultaten

Zorg voor terugkoppeling van de resultaten van een participatietraject

WAT?

Informereren van inwoners over de uitkomsten van een participatietraject, zowel tussentijds (bij grotere trajecten) als bij de afronding.

WAAROM?

Door de resultaten van een participatietraject te communiceren met de deelnemers van een participatietraject maak je inzichtelijk hoe de inwoners met hun inbreng aan hebben bijgedragen en waar ze het verschil hebben gemaakt. Dit kan hen motiveren om een volgende keer weer mee te doen aan een participatietraject.

HOE?

- ➔ Geef in de communicatie naar deelnemers zo duidelijk mogelijk aan in hoeverre en welke inbreng is overgenomen in de plannen of besluiten. Geef ook aan welke veranderingen in de plannen zijn voortgekomen uit de ideeën van deelnemers en vraag ze of je ze in de toekomst nogmaals mag vragen om mee te doen.
- ➔ Koppel de resultaten van een participatietraject terug in een vorm die voor de doelgroep het beste werkt. Zo is de kans klein dat jongeren die inbreng hebben geleverd zich zullen aanmelden voor een online nieuwsbrief waarin de gemeente hen informeert over de voortgang van het participatietraject. Welke vorm goed aansluit kun je het beste overleggen met deelnemers zelf.

TIP:

- ★ Een mooi voorbeeld van hoe je deelnemers en geïnteresseerden kunt informeren over het verloop en de uitkomst van een participatietraject is het filmpje over project Buurt Budget Oud Woensel dat gemeente Eindhoven maakte.

Organiseer politieke reflectie

Informeer inwoners over de ruimte voor invloed

Maak voldoende tijd voor inwoners om een bijdrage te leveren

Faciliteer uitwisseling

Zorg voor terugkoppeling van de resultaten

Investeer in het gebruik van vernieuwende participatievormen en tools

WAT?

Zoeken naar niet-standaard manieren om mensen te interesseren mee te werken aan participatietrajecten.

Social Design en Gamification zijn een goede bron voor nieuwe participatievormen.

- **Social Design** wordt wel omschreven als: ontwerp voor maatschappelijke verandering. Social designers werken aan complexe vraagstukken die niet eenvoudig en met één oplossing aan te pakken zijn, zoals eenzaamheid, schulden en mensenhandel. Ze richten zich daarbij onder andere op het gedrag van betrokkenen, de dienstverlening van organisaties en/of regelgeving van overheden. De social designer bedenkt nieuwe ideeën, probeert ze uit en ontwikkelt ze door. Soms maken social designers nieuwe producten of diensten, maar soms ook een radioprogramma, een installatie, een proces, festival, een locatie of een nieuwe organisatie. Lees meer over [social design](#).
- **Gamification** is kortweg het toepassen van speltechnieken en spелеlementen in niet- spelomgevingen, om die omgeving leuker, prikkelender en activerender te maken voor de gebruiker. Voorbeelden zijn het gebruik van badges, levels, puntensystemen of Lego. Via gamification prikkel je mensen soms makkelijker tot deelname dan met een saaie, lange vragenlijst. Lees meer over [gamification](#)

WAAROM?

Het gebruik van vernieuwende tools en participatievormen maakt participatie voor deelnemers aantrekkelijker en laagdrempeliger. Het draagt bij aan het bereiken en actief participeren van meer en ook andere groepen inwoners. Het gaat met name om groepen die niet als vanzelfsprekend participeren, zoals jongeren, expats en laaggeletterden.

HOE?

Maak gebruik van spelvormen of digitale games, Serious Lego of VR-brillen. Maar ook aan vormen die inspelen op menselijke nieuwsgierigheid. Zo werden er bijvoorbeeld op diverse plekken in een wijk in Eindhoven honderd kleine portemonnees met het gemeentelogo verstopt. Wie er een vond, trof een uitnodiging om ideeën voor de buurt in te dienen.

TIP:

- ★ Een indruk van vernieuwende manieren waarop je participatie voor diverse doelgroepen aantrekkelijk kunt maken zie je in dit [filmpje over de participatieve ontwikkeling van het integrale gebiedskader voor het stadhuisplein](#), gemaakt door de gemeente Eindhoven.

Investeer in vernieuwende participatievormen en tools

Varieer en wees flexibel

Zet externe experts in

Betrek sleutelfiguren

Neem de tijd om te leren

Varieer in participatievormen en wees flexibel als het gaat om de inrichting van het participatietraject

WAT?

Inzetten van verschillende participatievormen en flexibel zijn bij de inrichting van het participatietraject zelf.

WAAROM?

Het variëren in de participatievormen maakt het mogelijk om aan te sluiten bij de mogelijkheden en behoeften van verschillende groepen mensen. Zo zorg je voor een diverse respons en een inclusief traject. Flexibiliteit in het participatietraject maakt het mogelijk om af te wijken van wat je eerder hebt bedacht en in te spelen op onvoorziene omstandigheden (zoals de coronapandemie).

HOE?

- ➔ Je kunt een grote variatie aan participatievormen inzetten, soms tegelijkertijd, om verschillende doelgroepen te bereiken. Denk bijvoorbeeld aan Instagram-flitspeilingen, (groeps)interviews, straatgesprekken, speeddaten met ambtenaren, input leveren via buurtapps of (online) enquêtes.
- ➔ Ontwerp trajecten zodanig dat je van vorm kunt veranderen. Maak bijvoorbeeld switchen tussen digitale en fysieke participatie mogelijk om eventuele drempels voor deelname weg te nemen.

TIP:

- ★ De voorbeelden van verschillende participatievormen en tools zijn talrijk en in diverse toolkits en overzichten zichtbaar gemaakt. Kijk bijvoorbeeld bij [Think!](#) of op de website van [Movisie](#).
- ★ Voorbeelden van hoe je jongeren kunt betrekken, ook als dat door omstandigheden niet fysiek kan, vind je in [dit artikel](#).

Investeer in vernieuwende participatievormen en tools

Varieer en wees flexibel

Zet externe experts in

Betrek sleutelfiguren

Neem de tijd om te leren

Zet externe experts in die de verbinding kunnen maken met specifieke doelgroepen

WAT?

Benutten van expertise van externe specialisten, zoals social designers en communicatie-experts bij communicatie- en participatieprocessen.

WAAROM?

Externe experts kunnen met passende tools en communicatievormen bijdragen aan een groter bereik, met name onder moeilijker te bereiken en ongeorganiseerde groepen. Dit kan eraan bijdragen dat het voor meer mensen uit deze doelgroepen aantrekkelijk wordt om mee te doen.

HOE?

- ➔ Geef jezelf als gemeentelijk projectteam rekenschap van de grenzen van je eigen kennis, ervaring en netwerken en die van de gemeentelijke organisatie.
- ➔ Betrek vroegtijdig benodigde externe experts bij je participatieproces. Soms kun je profiteren van de neutrale positie van deze experts omdat ze geen deel uitmaken van de gemeentelijke organisatie.
- ➔ Neem de ruimte om te leren van externe experts, zodat je hun inzichten en adviezen ook in volgende trajecten kunt benutten.
- ➔ Zorg dat er voldoende tijd en budget beschikbaar is voor de inzet van externe partijen, zodat zij de ruimte hebben om groepen inwoners te bereiken die niet vanzelfsprekend meedoen in participatietrajecten.

TIP:

- ★ Een optie is om een communicatiebureau in te huren voor een social-mediacampagne. Zo liet de gemeente Eindhoven een serie instagram-polls uitzetten waarin jongeren stellingen voorgelegd kregen om hun mening over de inrichting van een gebied te peilen. Dankzij de hoge respons kreeg de gemeente goed inzicht in de mening van een (deel) van de jongere inwoners.
- ★ Organiseer uitwisseling tussen externe experts, de gemeente en sleutelfiguren, zodat kennis over doelgroepen, en ervaring met (participatie)tools onderling wordt gedeeld en afgestemd.

Investeer in vernieuwende participatievormen en tools

Varieer en wees flexibel

Zet externe experts in

Betrek sleutelfiguren

Neem de tijd om te leren

Betrek sleutelfiguren in de buurt met ingangen naar specifieke groepen mensen

WAT?

Sleutelfiguren een rol laten vervullen als vertegenwoordiger van een gemeenschap. Denk bijvoorbeeld aan wijkbewoner die al lang in de wijk woont, een docent, pastoor, imam of opbouwwerker.

WAAROM?

Sleutelfiguren in de wijk kunnen helpen om lastig bereikbare, of niet vanzelfsprekend participerende groepen inwoners te betrekken bij participatietrajecten.

HOE?

- Kijk vooral in meer kwetsbare wijken of en hoe je als gemeente kunt samenwerken met sleutelfiguren.
- Laat sleutelfiguren een verbindende rol spelen tussen de leden van hun gemeenschap en het participatieteam rond een specifiek thema zoals duurzame energie.
- Laat sleutelfiguren signalen uit de wijk oppikken of informatie over vindplekken delen.

TIP:

- ★ Voor het werken met sleutelfiguren kun je onder andere gebruik maken van deze Handleiding over het voorkomen van polarisatie, die ook goed bruikbaar is voor participatietrajecten.

Investeer in vernieuwende participatievormen en tools

Varieer en wees flexibel

Zet externe experts in

Betrek sleutelfiguren

Neem de tijd om te leren

Neem de tijd om te leren van participatietrajecten in de gemeentelijke organisatie

WAT?

Binnen de gemeentelijk organisatie tijd en ruimte organiseren voor reflectie op het verloop van het uitgevoerde participatietraject en leren wat goed en minder goed werkte.

WAAROM?

Zowel de geleerde lessen als de concrete producten kunnen interessant zijn voor toepassing in andere trajecten. Reflecteren op het proces en de opbrengsten is waardevol voor de kwaliteit van toekomstige trajecten.

HOE?

- ➔ Inventariseer welke ervaringen binnen het participatietraject zijn opgedaan. Welke keuzes in het procesontwerp en keuzes voor methodieken paken goed uit? Welke manieren van samenwerken zijn vruchtbaar gebleken? En welke rol en houding van de gemeente hebben bijgedragen aan meer betrokkenheid van inwoners?
- ➔ Inventariseer welke nuttige concrete formats en instrumenten in het traject zijn ontwikkeld, zoals vragenlijsten, afwegingskaders, spel- en dialoogvormen.
- ➔ Zorg tussentijds of aan het eind van een traject voor een moment van uitwisseling en reflectie binnen de gemeentelijke organisatie. Hier kun je zowel intern als extern betrokkenen voor uitnodigen.

- ➔ Maak relevante werkdocumenten makkelijk vindbaar en toegankelijk, zodat collega's ze in toekomstige participatietrajecten kunnen benutten.

TIP:

- ★ Voorbeelden van hoe je participatietrajecten kunt evalueren zijn [Stadhuisplein in samenspraak](#) van Movisie en [Evalueren van participatietrajecten](#) Kennisdocument Onderzoek & Statistiek.

Investeer in vernieuwende participatievormen en tools

Varieer en wees flexibel

Zet externe experts in

Betrek sleutelfiguren

Neem de tijd om te leren

